

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **İçişleri Bakanı Sayın Efkan ALA** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. Ve 99 uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Adana

Dılo Derviş isimli Haseki'li sığınmacı 31 Aralık 2015 günü saat 17:00 sularında şüpheli bir biçimde yaşamını yitirmiştir. Henüz 20 yaşında iken hayatını kaybeden Dılo Derviş, bundan 2 yıl önce Adana'ya gelmiş olup burada geçici oturma belgesi ile oturmakta ve tarım işçisi olarak yaşamını idame ettirmeye çalışmakta idi. Tarım işçisi olması nedeniyle mevsimlik işçi yani geçici işçi olarak yaşamını sürdürmekte olan Dılo Derviş; Adana'da 18 Ağustos 2015 günü toplumsal gösterilere katıldığı savı ile gözaltına alınmış, 19 Ağustos günü ise tutuklanmıştır. 17 Kasım 2015 günü ise Adana 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen ilk duruşma neticesinde tahliye olan Dılo Derviş, mahkemenin tahliye kararına rağmen 10 gün Adana Göç İdaresi misafirhanesinde kalmış olup ardından da Erzurum-Aşkale Geri Gönderme Merkezi'ne sevk edilmiştir. Bu süreç içerisinde Dılo Derviş'in avukatı bu karara sayısız kez itirazda bulunmuş olup tarafım da hukuk dışı bu uygulamanın aşılması gayesiyle Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve müsteşarlar ile görüşme gerçekleştirdim. Ancak ilk birkaç görüşmenin ardından görüşme trafiği kesilmiş olup son olarak 22 Aralık 2015 günü makamıma Göç İdaresi Genel Müdürlüğü özel kaleminden Dılo Derviş ile ilgili bir yazının gönderildiği bilgisi telefon vasıtası ile verilmiş ancak yazı içeriği, yazının ne hakkında olduğu, tarihi gibi başkaca hiçbir bilgi verilmemiştir.

31 Aralık 2015 günü ise şüpheli bir biçimde yaşamını yitiren Dılo Derviş'in ölüm haberi ailesine ve avukatına 2 Ocak 2016 günü bildirilmiştir. Dılo Derviş'in ölümüne dair otopsi raporu halihazırda çıkmış değildir. Sadece "ölü muayene tutanağı" düzenlenmiş olup bu tutanakta ise boyunda kızarıklık ve boyun

kırığının saptandığına yer verilmiştir. Doku örneğinin alınması ise ancak avukatın talebi ile gerçekleşebilmiştir. Dılo Derviş'in avukatı naaş üzerinde yerinde inceleme yapmış ise de otopsis yapıldığı için sadece yüzünü görebilmiştir. Ayrıca ceset yıkanmış olduğundan ötürü ölü üzerinde başkaca muayene ve tahlil olanağı da kalmamıştır. Geri Gönderme Merkezi görevlileri ile görüşen avukatın aktardığı bilgiye göre tüm merkez görevlileri ölümün ne şekilde gerçekleştiğine dair ortak bir tutum içinde olup sadece tek kişilik odaya konulmuş olan Dılo Derviş'in kendisini ranzadan atkısı ile asmış olduğuna yönelik açıklama yapmakla yetinmişlerdir. Organize bir biçimde delil karartma durumu hasıldır. İddia edilenin aksine ası neticesinde boyun kırığı ve ölümün gerçekleşmesi ancak yüksek mesafeden mümkün olmaktadır. Ranza gibi bir mesafeden asıya bağlı ölüm gerçekleşmeyeceği bilimsel olarak da açık bir durumun ifadesidir. Bu bahisle Dılo Derviş'in ölümü şüpheli bir ölüm olma özelliğini taşımakta, Derviş'in "isyan çıktığı" gerekçesiyle yapılan baskın sırasında öldürüldüğü ihtimali ağır basmaktadır.

Dılo Derviş'in yaşamını yitirdiği Aşkale Geri Gönderme Merkezi; AB'nin finansal desteği ile inşa edilmiş olup görünüşü ve güvenlik tedbirleri ile büyük bir cezaevi özelliği taşımaktadır. Göç yönetiminde genellikle "caydırma" amacıyla kullanılan idari gözetim ve idari gözetimin uygulandığı geri gönderme merkezleri, mülteci/sığınmacı ve göçmenlerin özgürlüklerinden alıkonulduğu merkezlerdir. Aşkale Geri Gönderme Merkezi başta olmak üzere ulusal ve uluslararası yükümlülüklerin hiçbirisine riayet edilmemekte, ciddi hak ihlalleri söz konusu olmaktadır. Kaldı ki Aşkale GGM'deki hak ihlalleri, 28 Aralık 2015 Salı günü bazı kişilerin gönderileceğinin söylenmesi üzerine başlayan olaylarla vahim bir hal almıştır. Olaylar üzerine merkeze çevik kuvvetle müdahale edilmiştir. Aşkale GGM'ye giden yol kolluk güçleri tarafından kesilmiş ve basın yaklaşmasına izin verilmemiştir. Olaylar sırasında merkezde alıkonulnlardan bazılarının ciddi bir şekilde dövüldüğü, olaylardan sorumlu görülen kişilerin cezalandırma amacıyla el ve ayaklarından zincirlenerek soğuk "hücre"ye konuldukları, bazı öğünler yemek verilmediği iddia edilmektedir.

Bu bağlamda;

1-) Dılo Derviş, tahliye edilmiş olduğu ve geçici kimlik belgesi ile geçici oturma izni olduğu halde neden Aşkale Geri Gönderme Merkezi'nde alıkonulmuştur? Bu durumun yasal dayanağı nedir?

2-) Bakanlığınıza bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün Dılo Derviş'in durumuna dair bilgi vermekten kaçınmasının nedenleri nedir?

3-) Dılo Derviş'in durumuna dair görüşme talebime cevaben makamıma iletilen Dılo Derviş hakkında yazı yazıldığı bilgisinden hareketle bu yazı hangi tarihtir ve içeriği nedir? Bahse konu yazıdan haberdar mısınız? Yazı talimatınız üzerine mi yazılmıştır?

4-) Bakanlığınız, Dılo Derviş hakkında ölümüne dek geçen süreçten bilgi sahibi midir?

5-) Dılo Derviş'in ölüm nedeninin ortaya çıkarılması ve ölüm biçimine dair kapsamlı bir soruşturma başlatılmış mıdır? Başlatılmış ise soruşturma ne aşamada? Başlatılmamış ise neden başlatılmamıştır/başlatılacak mıdır?

6-) Dılo Derviş'in ölüm anına tekabül eden isyan hangi sebeplerden ötürü çıkmıştır? İsyen kimler tarafından çıkarılmıştır?

7-) 28 Aralık 2015 günü GGM'ye giden ve tüm gün dışarıda bekleyen avukatların müvekkilleri ile görüşmesi neden sağlanmamıştır? Avukatlara müvekkillerinin durumuna dair bilgi verilmemesinin nedeni nedir? Avukatların olayları yatıştırmak için "arabulucu olma, yardımcı olma, yetkililerle görüşme" konusundaki ısrarlı teklifleri yetkililerce neden reddedilmiştir?

8-) Geri Gönderme Merkezlerindeki kişilerin merkez görevlilerinin kötü muamelelerine ve ağır hak ihlallerine maruz kalma nedeni nedir? Bu durumu nasıl izah edersiniz? Kötü muamelede bulunan görevliler hakkında bugüne değin hiç soruşturma açılmış mıdır? Açılmamış ise neden?

9-) Geri Gönderme Merkezlerine yönelik ağır hak ihlallerinin yaşandığına dair genel olumsuz koşullara neden müdahale edilmemekte ve iyileştirme çalışmaları yapılmamaktadır?

10-) Geri Gönderme Merkezleri'nin sivil toplum örgütlerinin ziyaret ve denetimine açılması merkezlerin işleyişinde sivil denetim mekanizması kurulması konusunda herhangi bir çalışmanız var mıdır?

11) Türkiye'de toplam kaç GGM bulunmaktadır? Geri Gönderme Merkezlerinde toplam kaç kişi görev yapmaktadır?

12) Türkiye'deki geri gönderme merkezlerinde toplam kaç sığınmacı ve mülteci barınmaktadır? Kişi sayısının merkezlere göre dağılımı nedir? Bunlardan kaç sığınmacı kaç mülteci statüsündedir?

13-) Geri gönderme merkezlerinde bulunanların kaç kadın, kaç çocuktur? Çocukların yaş dağılımı ne şekildedir?

14-) Geri gönderme merkezlerinde bu merkezlerin kuruluşundan itibaren kaç ölüm vakıası gerçekleşmiştir? Ölümün nedenleri nedir? Ölüm nedenleri yeterince aydınlatılmış mıdır?

15-) Geri gönderme merkezlerinde bulunan çocukların eğitim ve sağlık haklarına erişimleri sağlanmakta mıdır? Sağlanıyor ise ne şekilde gerçekleşmektedir?

16-) 6458 Sayılı Kanun uyarınca sığınmacıların yakınlarına, notere, yasal temsilciye ve avukata erişmeve bunlarla görüşme yapabilme, ayrıca telefon hizmetlerine erişme imkânı güvence altına alınmış iken; neden GGM'deki bireylerin avukatları ile yahut aileleri ile görüşmelerine izin verilmemektedir? Yasa hükmünün ihlalini gerektiren sebepler nedir?